

## Uji Validitas dan Reabilitas

### Uji Validitas

Untuk menguji validitas dan reliabilitas instrumen, penulis menggunakan analisis SPSS. Uji validitas digunakan untuk menunjukkan sejauh mana ketepatan dan kecermatan suatu alat ukur angket (kuesioner). Kriteria pengukuran yang digunakan adalah p-value hitung lebih besar dari r kritis dengan jumlah observasi 48 adalah 0,285. Jika r hitung (untuk tiap-tiap butir pertanyaan dapat dilihat pada kolom *corrected item total correlation*) lebih besar dari kritis dan nilai r positif, maka butir pernyataan tersebut dikatakan valid. Pengujian validitas dalam penelitian ini diperoleh hasil sebagai berikut :

#### Validitas Pre-Test

| Indikator | R hitung | Kesimpulan |
|-----------|----------|------------|
| Q1        | 0.812    | Valid      |
| Q2        | 0.857    | Valid      |
| Q3        | 0.767    | Valid      |
| Q4        | 0.825    | Valid      |
| Q5        | 0.714    | Valid      |
| Q6        | 0.797    | Valid      |
| Q7        | 0.704    | Valid      |
| Q8        | 0.734    | Valid      |
| Q9        | 0.738    | Valid      |
| Q10       | 0.766    | Valid      |
| Q11       | 0.786    | Valid      |
| Q12       | 0.629    | Valid      |
| Q13       | 0.691    | Valid      |
| Q14       | 0.699    | Valid      |
| Q15       | 0.757    | Valid      |
| Q16       | 0.772    | Valid      |
| Q17       | 0.743    | Valid      |
| Q18       | 0.629    | Valid      |
| Q19       | 0.703    | Valid      |
| Q20       | 0.813    | Valid      |

### Validitas Kontrol

| Indikator | R hitung | Kesimpulan |
|-----------|----------|------------|
| Q1        | 0.613    | Valid      |
| Q2        | 0.593    | Valid      |
| Q3        | 0.585    | Valid      |
| Q4        | 0.797    | Valid      |
| Q5        | 0.700    | Valid      |
| Q6        | 0.730    | Valid      |
| Q7        | 0.424    | Valid      |
| Q8        | 0.395    | Valid      |
| Q9        | 0.547    | Valid      |
| Q10       | 0.649    | Valid      |
| Q11       | 0.641    | Valid      |
| Q12       | 0.571    | Valid      |
| Q13       | 0.659    | Valid      |
| Q14       | 0.709    | Valid      |
| Q15       | 0.710    | Valid      |
| Q16       | 0.599    | Valid      |
| Q17       | 0.653    | Valid      |
| Q18       | 0.598    | Valid      |
| Q19       | 0.652    | Valid      |
| Q20       | 0.659    | Valid      |

### Validitas Kelompok A

| Indikator | R hitung | Kesimpulan |
|-----------|----------|------------|
| Q1        | 0.732    | Valid      |
| Q2        | 0.657    | Valid      |
| Q3        | 0.756    | Valid      |
| Q4        | 0.618    | Valid      |
| Q5        | 0.682    | Valid      |
| Q6        | 0.661    | Valid      |
| Q7        | 0.756    | Valid      |
| Q8        | 0.744    | Valid      |
| Q9        | 0.774    | Valid      |
| Q10       | 0.846    | Valid      |
| Q11       | 0.778    | Valid      |
| Q12       | 0.786    | Valid      |
| Q13       | 0.768    | Valid      |
| Q14       | 0.792    | Valid      |

|     |       |       |
|-----|-------|-------|
| Q15 | 0.708 | Valid |
| Q16 | 0.647 | Valid |
| Q17 | 0.734 | Valid |
| Q18 | 0.672 | Valid |
| Q19 | 0.752 | Valid |
| Q20 | 0.726 | Valid |

#### Validitas Kelompok B

| Indikator | R hitung | Kesimpulan |
|-----------|----------|------------|
| Q1        | 0.594    | Valid      |
| Q2        | 0.549    | Valid      |
| Q3        | 0.617    | Valid      |
| Q4        | 0.523    | Valid      |
| Q5        | 0.650    | Valid      |
| Q6        | 0.650    | Valid      |
| Q7        | 0.693    | Valid      |
| Q8        | 0.724    | Valid      |
| Q9        | 0.653    | Valid      |
| Q10       | 0.607    | Valid      |
| Q11       | 0.573    | Valid      |
| Q12       | 0.529    | Valid      |
| Q13       | 0.554    | Valid      |
| Q14       | 0.570    | Valid      |
| Q15       | 0.600    | Valid      |
| Q16       | 0.717    | Valid      |
| Q17       | 0.727    | Valid      |
| Q18       | 0.717    | Valid      |
| Q19       | 0.624    | Valid      |
| Q20       | 0.572    | Valid      |

Berdasarkan tabel di atas, semua item valid karena nilai *Corrected Item-Total Correlations* lebih besar dibanding 0,285 maka indikator diatas valid.

#### Uji Reliabilitas

Uji reliabilitas digunakan untuk mengukur kuesioner yang merupakan indikator dari variabel. Untuk mengukur reliabilitas dengan menggunakan uji statistik adalah *Cronbach Alpha* ( $\alpha$ ). Suatu variabel dikatakan reliabel apabila memiliki *Cronbach Alpha* lebih dari 0.80 ( $> 0.80$ ). Berdasarkan keterangan tabel di atas dapat diketahui bahwa masing-masing variabel memiliki *Cronbach Alpha*  $> 0.80$ . Dengan demikian kuesioner sudah reliabel dalam setiap kelompok yang menjadi responden. Untuk menguji reliabilitas instrumen, maka menggunakan analisis SPSS. Adapun hasil pengujian reliabilitas dapat dilihat pada tabel berikut ini :

| Variable   | Cronbach Alpha | Kesimpulan |
|------------|----------------|------------|
| Pre Test   | 0.963          | Reliable   |
| Kontrol    | 0.929          | Reliable   |
| Kelompok A | 0.959          | Reliable   |
| Kelompok B | 0.928          | Reliable   |

Berdasarkan tabel di atas dapat diketahui masing variabel memiliki *Cronbach Alpha* lebih dari 0.50 ( $\alpha > 50$ ) Hasil uji reliabilitas instrumen dalam tabel menunjukkan  $> 0.80$ , sehingga dapat disimpulkan bahwa variabel aroma terapi dan perlakuan tidur adalah reliabel

Jasa Olah Data  
081 283 056 404